

pas pel català, confirmat per la gran diferència cronològica.

Hi ha hagut alguns casos d'ús aplicat i secundari en la nostra llengua. Ens acontentarem amb citar-ne dos. A Mallorca s'ha aplicat localment a construccions de l'interior, per exemple, *as molst dadz inglúzox* és el nom que sentia jo popularment aplicat a Muro a l'anomenat normalment *Pont dels Anglesos* (mapa Masc., 6G11), 1964. Noller provà, no sense raó, de substituir el castellanisme *andén de l'estació* (avui hem acceptat *andana*) per el *moll* (*Pilar Prim*, 2.ª ed., p. 5).

DERIV.: *Mollatge. Mollejar. Mollet. Molleris.*

Molla, V. *moll* I, II, III *Mollada*, V. *moll* III *Mollal*, *mollament*, *mollar*, *mollarer*, *mollaret*, V. *moll* I *Mollassa*, V. *moll* III *Mollatge*, V. *moll* V *Molleda*, V. *moll* II *Mollejar*, V. *moll* I i II *Mollenc*, *mollentor*, *moller*, V. *moll* I *Möller*, V. *muller* *Mollera*, V. *moll* I i II *Möllera*, *mollerada*, V. *moll* III *Mollerenga*, V. *mallerenga* *Mollereta*, *molleri*, V. *moll* III *Molleric*, *molleríc*, *mollerícós*, *mollerinc*, V. *moll* I *Molleris*, V. *moll* V *Molleriu*, *molleró*, *mollerol*, *mollerós*, *mollerosa*, *mollesa*, *mollet*, V. *moll* I *Mollet*, V. *moll* III, V *Molleta*, V. *moll* II *Molletat*, *molletes*, *mollicie*, *mollificar*, *-icant*, *-icació*, *-icatu*, *mollina*, *mollir*, *mollisna*, *-isnet*, *mollitud*, V. *moll* I

MOLLÓ, 'fita', mot comú amb el cast. *mojón* i el port. ant. i dial. *molhom* (*molhões*); que vénen probablement d'un hispano-llatí *MŪTŪLO, -ŌNIS, derivat del ll. MŪTŪLUS 'modilló', 'cap de biga que sobresurt', 'permòdol'. □ 1.ª doc.: 979, llatinitzat *mollone*.

Apareix una mica llatinitzat, en docs. de fi S. x, en el *Cart. de Sant Cugat*: «retornat ad ipso *mollone* rotundum», a. 979, «prope domum S. Cucuphati, ad ipso *mulione*», a. 986 (*Cart.* I, pp. 109, 162). En forma purament catalana, apareix en bastantes fonts, almenys des del S. xiv, començant per Muntaner: «Con lo --- rey N'Anfós de Castella venc en València, lo dit senyor En Jacme d'Aragó exí-li a carrera, ab sos fills, als *mollons* dels regnes», Muntaner, cap. 12, narrant fets de c. 1260 (*Casac.* I, 36.12). També figura en Eiximenis: «los dits *mollons* hi féu posar aquell famós cavaller grec Ulixes, en senyal que ell havia conquest lo món», *Primer del Crestià* (*DAG.*). I apareix sovint en documentació municipal de Tortosa, Maestrat i Pna. Cast. en el S. xiv: vegeu-ne molta en el *BSCC*, volums VII, XIV, XV, i *BABL* (II, 58; XI, 317 etc.); i cf., infra, *mollonar*.

Avui és una paraula sobretot, i quasi únicament, cat. occid. i val., però les cites que he donat del *Cart. de Sant Cugat* en el S. x, i algunes altres de medievals que hi afegeixen els *DAG.* i *AlcM*, són indicis d'un terme que havia estat generalment usat en l'època arcaica, i després s'anà oblidant a profit del concurrent *fita*; però que havent estat sempre més vivaç a la part SO. del nostre domini lingüístic, acabà per no sobrevenir robustament sinó allà; i un altre indicati d'antiguitat en l'ús comú, és el fet que del català vagi manlle-

var-lo el sard campidanès *mulloni* 'límit' (MLWagner, *ASNSL* cxxxv, 104; M-Lübke, *ZRP* XIX, 98-99). És possible que el nom del poble de *Molló* sigui una romanalla d'aquells temps preliteraris, puix que es troba en el límit entre els comtats de Besalú i Vallespir, si bé fóra excessiu donar-ho per segur. Però ja a la fi de l'Edat Mitjana ho veiem quasi només en textos d'aquella procedència, o que es refereixen allà: «Entre Gascunya / e Catalunya, / passí ·ls *mollons*; / pels gotirlons / de carn sens ossos, / al coll —tan grossos: / paren mamelles—, / les falses velles / d'aquells vilatges, / cert, mals beurattes / fan hòmens beguens», JRoig (*Spill*, 1856); «usaven los antics partir les milles ab unes grans pedres, diem *mollons*, i axí deyen *ad tertium lapidem ab urbe* --- a dos y tres milles ---», OPou (*TbPu.*, 76).

Modernament el mot ha seguit essent corrent a la part ponentina del domini cat. occid. i en el P. Val.; dins aquell domini sembla haver reculat també en la part pirinenca, car en el Pallars el trobem en documentació bastant moderna (veg. a *visurar VEURE* la que cito del Capbreu de Rialb, en l'any 1645, 8v^o), si bé avui ja poc se sent en aquella comarca (cf. *BDC* xx, 79, però és certament infundat que s'usi a Vic, com aquí s'afirma), i es nota la seva absència en les innombrables afrontacions contingudes en el *Spill* del Vescomtat de Castellbò, que és de poc més a l'E. i es compilà el 1518.

Sí que continua, en canvi, en alguns punts de Ribagorça, però fins allà i tot el terme verament autòcton és *BOGA*, encara que *mallón* apareix ací i allà en el *Libro Lucero* de Benasc (doc. de 1536). En el domini propi del terme no hi entrem fins en el baix Segre i sobretot l'Ebre: així a Sarroca de Lleida i a Almatret (1935), on el sento viu i conversant; a Vinebre només tinc *Los Maçons* com a nom d'una partida prop del poble, però que en gran part ja pertany a Ascó (1935). En tot cas, però, és el terme que sentim pertot navegant Ebre avall (Benifallet, 1923) i el que s'usa pertot a la rodalia de Tortosa (*Arabía, Misc. Folk.*, 167; M. Noé III, 102).

Ben entès és l'usual pertot arreu des de que passem els límits del P. Val. Una cosa sobta, però, al qui corre per aquelles terres amb les orelles ben obertes: és la gran extensió, almenys des del Millars enllà, de la pronúncia *muló* en lloc de *moló*, única considerada correcta pels valencians educats. Impossibile tractar a fons d'aquesta qüestió disposant de poca documentació vulgar i a l'abric de prejudicis. Provisionalment es pot dir que això no es pot despatxar com degut a una causa merament fonètica, o almenys, no basta la seqüència de la *l* per explicar-ho. Encara menys satisfaria d'allegar que hi pot haver hagut contaminació per part de *mullar*. Més raonable fóra suposar una influència per part de *muntó* puix que aquest pot designar un munt de pedres; idea que convenceria més si la semblança fonètica i semàntica fos més gran, i sobretot, resulta llavors sorprenent que no estigui limitada a poques localitats. ¿Descartarem la sospita d'una influència de l'àrab o el mossàrab?